

לשאלות בני נוער בכל הנושאים
 "חברים מקשיבים" בכל ערב,
 טל' 1599-5000-54
 וברשת: makshivim.org.il

שמיניסטית מתלבטת - לאן בשנה הבאה?

הרב יוני לביא - מנהל מוקד 'חברים מקשיבים'

תראה, הרב, אני מבין מה שאמרת על תפקיד קרבי, אבל רוב הסיכויים שאלך לתפקיד תומך לחימה או לתחום החינוך. מה הבעיה בזה? 😞

זוהי בדיוק הנקודה השנייה: גם בתפקידים כאלה לא נוכל להתחמק מן העובדה הזו: האווירה הצבאית המצויה במקומות רבים סותרת את הקדושה ואת הצניעות הבסיסית שאנו שואפים אליהן. מסגרת לוחצת שמעורבת בה צעירים רווקים, בנים ובנות חילונים ודתיים יחד, היא מתכון ליצירת הווי ואווירה בעייתיים מאוד. מספר המעשיות בצבא גבוהים בעשרות עד מיני, רמת ניבולי הפה ואפילו אחוז המעשיות בצבא גבוהים בעשרות עד מאות אחוזים משיעורם באזרחות. בישראל עלתה כמות הדיווחים על הטרדות ב-80% במהלך חמש שנים, והרוב עדיין נמנעות מלדווח. כל אלו הם סימפטומים לעובדת היסוד - מסגרת נוקשה וכובלת (כמו זו הצבאית) מזמינה התפרקות ופריצת גבולות בכל הזדמנות. בפרט שמי שמרכיב אותה אינם אנשים בוגרים ונשואים אלא צעירים רווקים ועתידי הורמונים. גם בת חזקה מבחינה רוחנית לא תוכל להתחמק מן המחיר האישיותי, הנפשי והרוחני שתשלם מי שתחיה שנתיים מעקבות שוחקת בהווי של צעירים חילונים. סקר מקיף של מכון דחף (שפורסם באדר תשע"ד) מגלה ש-45% מהבנות הדתיות שהולכות 'מורידות את הכיפה' או נחלשות היחלשות של ממש מבחינה דתית, לדבריהן. הבנות ציינו שקשה להן פי ארבעה לשמור על כשרות, שבת, לבוש ונגיעה. לכל זה נוסף עוד שיקול - מערכת שבה נער בן 20 הוא פוסק כמעט כול יכול על תנאי השירות והחופשות של מערכת צעירות היא הרת אסון. אלא שבניגוד לשירות לאומי, ששם אם מתברר שהיה מקח טעות או שהנערה מרגישה שאינה מסוגלת עוד היא יכולה לקחת את חפציה וללכת, בצבא המילה האחרונה היא של מפקדה. בריחה הביתה מוגדרת עריקה ועונשה עלול להיות מאסר.

אבל יש לא מעט מקומות בשירות לאומי שנעשים בסביבה חילונית ובתנאים מאוד לא פשוטים. מה ההבדל בינם לצבא? 😞

נכון שיש גם מקומות שירות לאומי בסביבה חילונית, אך כמכלול אין מזה להשוות. הרוב הגדול של בנות השירות נמצאות במקומות דתיים וליה אנשים נשואים, וכמעט כל החילות משרות בחברה חילונית צעירה ומתירנית. השירות הלאומי נוצר מראש כמסגרת התנדבותית לבנות דתיות, בעוד צבא נועד להיות מכונת לחימה שתביא את הדאובי, ושיקולים אחרים הם משניים בעבורו. עם זה ברור שאין הכשר אוטומטי לכל מקום בשירות לאומי, וכל אחת צריכה לוודא היטב מראש שמדובר במקום טוב ובטוח שמתאים לה

הרב, אני מכירה את עצמי. אני בחורה תורנית וחזקה מבחינה רוחנית ויודעת שאוכל לעשות את זה ולשמור על עצמי גם בצבא 🙌 ואפילו להשפיע לטובה על אחרים.

נניח שאת צודקת, אור (אף על פי שאדם אף פעם אינו יכול לסמוך על עצמו לגמרי - "אל תאמין בעצמך עד יום מותך"), השאלה הגדולה היא מה יקרה הלאה, בעוד שנה או בעוד חמש שנים, אם עוד ועוד בנות דתיות רציניות יתגייסו עד שהדבר ייחפך לנורמה מקובלת בציבור הדתי, שוות ערך לשירות לאומי. התוצאה תהיה שאלפי בנות דתיות יתגייסו בלי לחשוב פעמיים, והן כבר יגיעו למקומות בטוחים ומוגנים פחות וישלמו את המחיר הכבד. גם אם את באופן אישי תלכי קודם למדרשה, תהיי עם ליווי רוחני ותשרתי בתפקיד 'בטוח' - את אולי תהיי בסדר, אבל מה עם כל השאר שהתגייסו בעקבותייך? כל מה שאמרנו קודם הוא חלק מהסיבות לכך שרוב מוחלט של רבני הצינונות הדתית מצדד באופן חז-משמעי בשירות הלאומי, ואין אף אחד מן השורה הראשונה של גדולי הפוסקים בציבור הדתי התומך בהליכת בנות לצבא. אל תוותר, אור, על הרצון הטהור והיפה שלך לתת מעצמך למען עם ישראל. אך עשי זאת בחכמה ובגבורה, באופן שלא יפגע בך או באחרים אלא יעצים אותך לקראת חיים שלמים של נתינה ותרומה.

מעוניינים להשתתף במיזם חדש של שו"ת וידאו? שלחו שאלה מצולמת בווצאפ (למס' 052-6071574) או לדוא"ל (desk@kipa.co.il), ותקבלו תשובה מצולמת מהרב יוני לביא. השאלות והתשובות עשויות להתפרסם באתר כיפה מזמנים להאזין לתכנית הרדיו השבועית של הרב יוני לביא, "לגענת בחיים", בכל יום ראשון בשעה 21:00 ברשת מורשת (בתדרים: 90.5, 92.5, 90.8, 100.7)

שלום הרב. קוראים לי אור ואני שמיניסטית. רוב הבנות בשכבה שלי בקטע של התנדבות לשירות לאומי אבל אני חמה דווקא על הצבא. 😊 אבא שלי אלוף משנה ואת אימא שלי הוא הכיר בצבא, יש לי אח שמשרת באגוז ואח גדול יותר היה בסירת מטכ"ל. בשולחן שבת שלנו מרצים מור"קים וסיפורי צבא, ומה אני אגיד לך, הרב, גם אני רוצה להיות חלק מהדבר הגדול הזה!

אשריכם. ממש משפחה קרבת למופת! לאן בצבא את היית רוצה ללכת?

לא יודעת. לפעמים בא לי להיות כמו האחים שלי ולשרת ביחידה לוחמת, אבל רוב הסיכויים שאלך על מודיעין, רפואה או חיל חינוך.

קודם כול, אור, משמח לראות כל כך הרבה חבר'ה צעירים שמה שמטריד את מוחם הוא לא עניינים של כסף וביולוגים אלא מהי הדרך הטובה ביותר לתת מעצמי ולתרום לעם ישראל. שנית, כשאנחנו מדברים על צה"ל אנחנו עושים זאת בנאווה גדולה ובאהבה גדולה. אשרי הדור שלנו שזכה שאחרי אלפיים שנות גלות וסבל סוף-סוף יש לנו מדינה וצבא משלנו ואנחנו יכולים להגן על עצמנו. השירות בצבא הוא מצווה וזכות גדולה, ואני באופן אישי שמח שיכולתי לשרת בו בסדר ובמילואים. עם זאת השאלה שמונחת על השולחן כרגע היא אחרת לגמרי: האם המקום הנכון לבת דתית לתרום מכוחה ומכישורונה הוא דווקא המסגרת הצבאית?

מה הבעיה?! פחדים שאני 'אתקלקל' בצבא? אנלא מבין. כל הזמן מדברים אתנו על להיות מעורבים ולהתחבר לעם ישראל, וכשזה מגיע לתכלס פתאום מתחילים להשתפך?

שנייה אחת, תרגיעי 😊. בואי נעשה את זה מסודר ונחלק את התייחסות לשני מצבים:

אם מדובר בשירות קרבי יש כאן בעיה משולשת: ראשית, צבא נועד להיות מכונת לחימה. מטרתו היא להביס את האויב. בכוח. בנחישות. לעתים אף באכזריות. להיות מסוגל להיות במרחק נגיעה ולירות למחבל בין העיניים, לראות את הדם, להריח את המוות. המקום הנפשי הזה הוא ההפך הגמור ממהותה של האישה! אלוקים נתן בה עדינות ונשיות, אוצרות נפלאים שחבל לשחוק אותם ולפגוע בהם. היא נושאת בתוכה את היכולת המדהימה להרבות חיים בעולם (ולא ליטול אותם, חלילה), חז"ל תמצתו את העיקרון הזה בקביעה "דרכו של איש לעשות מלחמה ואין דרכה של אישה לעשות מלחמה" (קידושין ב).

שנית, הדבר פוגע ביכולת המבצעית של הצבא. אין יכוח על כך שמבחינה פיזית לבנות יכולות שונות מבנים. ההתעקשות לשלב אותן ביחידות לוחמות גררה הורדה של הקריטריונים וקביעת סרגל מאמצים פחות תובעני לבנות. אין יכוח בצמרת הצבא על שיחידות מעורבות הן חלשות יותר. מעבר לכך השילוב הזה פוגע גם בלוחמות עצמן, והן משלמות עליו מחיר אישי יקר הן נפגעות פיזית (שברי הליכה, צניחת רחם, דלקות, פריצת דיסק) ופגיעה מנטלית מדרישות שאינן מתאימות להן. דבר שלישי ואחרון - העירוב הזה פוגע בלוחמים האחרים, חילונים ודתיים, שעירוב המינים ההדוק בשירות המשותף מזיק להם.

האמת צריכה להיאמר שהדוחפים באגרסיביות את האג'נדה של שילוב בנות ביחידות קרביות הם בעיקר ארגונים פמיניסטיים שאינם בוחלים בפגיעה ביכולת המבצעית של צה"ל למען המטרות שלהם.

אז למה הצבא מאפשר את הדבר הזה וממשיך לחייב כל בחורה בת 18 להתגייס לשירותיו כבר ב-60 שנה? 😞

הסיבה לכך היא בעיקר היסטורית. כשהוקמה המדינה ראה בן גוריון את הצבא כגורם מחנך כור היתוך שכל צעיר וצעירה ישראלים חייבים לעבור אלא שמאז השתנו כמה דברים בעולם, ובכל זאת המקום היחיד בעולם שיש בו 'שירות חובה' לבנות הוא מדינת ישראל. לא מעט אנשי צבא וביטחון טוענים שמוטב למדינה לשחרר משירות חובה את כלל הבנות, לא רק הדתיות, ולגייס רק חלק קטן לתפקידים ייעודיים.

אבל בשנים האחרונות רואים עד כמה הצבא מתאמץ כדי לשכנע בנות דתיות לבוא אליו. עושים כנסים, שולחים נציגים, מבטיחים תפקידים שווים...

ברור הצבא מזהה נכון שיש כאן קבוצה איכותית, אידיאליסטית, מסורה ומוכשרת, ומבחינתו הוא מוכן לפרוס לפנייה שטיח אדום - העיקר שיבואו. זה לא פותר לנו את השאלה היסודית - האם מבחינתן זהו המקום הנכון לשרת בו את עם ישראל או שהמחיר והפגיעה שיהיו מכך גבוהים יותר.